

48052201: สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม

คำสำคัญ : วิหารไทลื้อในวัฒนธรรมล้านนา

กอบยศ ยิ้มอ่อน : การศึกษาวิหารไทลื้อในวัฒนธรรมล้านนา (จังหวัดพะเยาและจังหวัดน่าน).
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.เสนอ นิลเดช และ อ.วนิดา พึ่งสุนทร. 207 หน้า.

การศึกษาวิหารไทลื้อในวัฒนธรรมล้านนา จังหวัดพะเยาและจังหวัดน่าน มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงรูปแบบของวิหารไทลื้อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และที่การปรับเปลี่ยนโดยได้รับอิทธิพลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อรูปแบบของวิหารไทลื้อทั้ง 2 จังหวัด นำมาสู่การวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆ คือ แผนผังวัด, แผนผังอาคาร, รูปแบบสถาปัตยกรรมและลักษณะโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงเหตุปัจจัย และเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรม โดยได้ศึกษาตัวอย่างวิหารจำนวน 8 หลัง ผลการศึกษาทำให้ทราบว่า จากการอพยพของชาวไทลื้อที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตภาคเหนือของประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยการกวาดต้อนของพระเจ้ากาวิละ โดยชาวไทลื้อได้มีการตั้งถิ่นฐานของตนเอง เมื่อมีการตั้งหมู่บ้านควบคู่กับการสร้างวัดประจำหมู่บ้าน สอดคล้องกับประเพณีแบบเดิมจากต้นแบบ รูปแบบการสร้างอาคารวิหาร ก็ยังคงยึดถือรูปแบบเดิม แต่เชื่อว่าจะมีรูปแบบเดิมทั้งหมด ยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมประเทศใกล้เคียงจนถึงวัฒนธรรมล้านนา เช่น รูปแบบวิหารทรงคฤหาสน์ที่น่าจะได้รับอิทธิพลจากวิหารแบบล้านนา และวิหารทรงจั่วหลังคาทึบปีกนก ที่น่าจะได้รับอิทธิพลจากวิหารเมื่อหลวงพระบาง ซึ่งมีทรงหลังคาอ่อนโค้ง ลักษณะเดียวกับวิหารในเมืองหลวงพระบางหลายแห่ง และอีกรูปแบบก็มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นท้องถิ่นผสมกับรูปแบบเดิมของวิหารไทลื้อที่เมืองสิบสองป่าน

จากผลการศึกษาที่นำมาวิเคราะห์ สามารถทำให้ทราบถึงปัจจัยทางสถาปัตยกรรมที่มีผลต่อรูปแบบวิหารไทลื้อในวัฒนธรรมล้านนานั้นประกอบด้วย

1. การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชน
2. กลุ่มผู้คนที่ให้การอุปถัมภ์ในการก่อสร้างวัด
3. การยึดถือรูปแบบเดิมและ การรับอิทธิพลจากดินแดนใกล้เคียง และพัฒนาเป็นรูปแบบเฉพาะตน

จากผลการศึกษายังทำให้ทราบถึงเหตุและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลต่อรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของวิหารไทลื้อ กล่าวคือ ในช่วงที่มีการย้ายมาตั้งถิ่นฐานของชาวไทลื้อในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย สภาพบ้านเมืองถูกทิ้งร้างเป็นเวลานาน รูปแบบของวิหารในช่วงนี้จึงเป็นรูปแบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบเดิมจากวิหารต้นแบบที่สิบสองป่าน จนระยะเวลาที่ผ่านมา ชาวไทลื้อได้มีการขยายตัวขึ้นมาและได้มีการอพยพเข้ามาจากชาวไทลื้อในประเทศใกล้เคียง ก็ได้นำรูปแบบของตนเองมาผสมผสานกับรูปแบบดั้งเดิมและเกิดเป็นรูปแบบใหม่แต่ยังคงไว้ซึ่งแนวคิดของตัววิหารไทลื้อต้นแบบที่สิบสองป่าน ผสมกับความเป็นท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นวิหารที่มีลักษณะเฉพาะตนขึ้นมา

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

48052201: MAJOR: HISTORY OF ARCHITECTURE

KEY WORD: THI LUE VIHARA IN LANNA

KOBYORT YIMON: THE STUDY OF TAI LUE VIHARA IN LANNA (PHAYAO AND NAN PROVINCES). THESIS ADVISORS: ASSOC.PROF.SANER NINDETCHEE, AND WANIDA PHUNGSUNTHON. 207 pp.

An Architectural studies of Wihan Tai Lue of Lanna culture in Nan and Payao. The purposes to studies the identity form of Wihan Tai Lue and the affect of different influence changing that effect to the Wihan Tai Lue styles both in Nan and Payao. Therefore we can analyzed that the plot and structure of the temples, forms and architecture structure. Furthermore we study the factor and conditional of history that effect to the forms of architecture and we can study the 8 samples of Wihan Tai Lue. Thus we know that emigrant of Tai Lue people who came to settle in the Northern part of Thailand in the beginning age of Rattanaosin by king Kawila move forcibly. At the same time Tai Lue people settle to stay in the North of Thailand by themselves and they build and construct the temples which conform to the original tradition and still tenable with the original form. On the other hand Tai Lue temples are influenced from Lanna culture and the cultural of neighbor countries such as the Wihan Karu style which influenced from the Wihan Lanna style and Wihan gable roof canopy pinion style which influenced from Luangprabang that like the roof light curve with the same many Wihan in Luangprabang. Another style is the mixed of local identity and the original Wihan Tai Lue in Sib Song Panna.

According to the result of studies, we can know about the factor of architecture that effect with the Wihan Tai Lue in Lanna cultures are involve

1. The settlement of Tai Lue people
2. The people who support the construction of the temples
3. The influenced of neighbor countries and abiding of original style that developed to the identity style

Moreover we can know about cause and condition of history that affect to the Wihan Tai Lue architecture. That is said the settlement of Tai Lue in the Northern part of Thailand the state is left fallow for long time. Thus the styles of Wihan in this period are like the original style of Wihan in Sib Song Panna until the Tai Lue people expand and move from the neighbor country. Tai Lue people bring their style to mix with the original style for the new style but still remain the origin idea of Wihan Tai Lue in Sib Song Panna. Also mixed with the local for establish new style of Wihan which is the identity style.

Department of Architecture and Related Arts Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1. 2.